

INFORMACE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ č. 1/2018

Výběrová rešerše z Pedagogické bibliografické databáze. Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Doc. PhDr. František Škvára - zakladatel zdravotní tělesné výchovy / Pavel Strnad, Vojmír Srdečný

In: Tělesná výchova a sport mládeže : odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele -- ISSN 1210-7689 -- Roč. 83, č. 5 (2017), s. 43-46.

Vzpomínka na zakladatele zdravotní tělesné výchovy a dlouholetého učitele UK FTVS PhDr. Františka Škváru u příležitosti 110 let od jeho narození. V úvodu článku se autoři krátce zmiňují o historii a legislativě zdravotní tělesné výchovy, která vstoupila do vzdělávacího systému škol ve školním roce 1948-1949 pod názvem zvláštní tělesná výchova. Následuje biografie F. Škváry se zaměřením na jeho studia a pedagogickou kariéru, na jeho myšlenky a názory ovlivněné především křesťanskou filozofií. V didaktice kladl důraz na porozumění a víru, která vede ke zdokonalování člověka. Ve spolupráci s ortopedy a neurology prosadil Zvláštní tělesnou výchovu do škol jako nedílnou součást tělovýchovy pro žáky se zdravotním oslabením (III. zdravotní skupina).

tělesná výchova ; tělesná zdatnost ; speciální výuka ; speciální vzdělávací potřeby ; nápravná gymnastika ; pohybová výchova ; obsah výchovy ; biografie ; historické hledisko ; filozofie výchovy ; výchovně vzdělávací principy ; profesní profil ; Škvára, František, ; Škvára, František, ; zdravotní tělesná výchova

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465983>

2.

Dyspraxie trápí malé i velké / Marie Těthalová -- cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 25, č. 1 (leden) (2018), s. 12-13.

O dyspraxii hovoří speciální pedagožka Olga Zelinková. Je to vývojová porucha koordinace pohybů a řadí se ke specifickým poruchám učení. Nešikovnost,

nemotornost a neobratnost často dělají postižené dítě nešťastným, osamoceným a nepochopeným. Takovýchto dětí je v populaci 6 - 10%, přičemž až 4% dětí mají obtíže natolik závažné, že potřebují nějakou formu pomoci. Dyspraxie ve škole se nejvíce projevuje v hodinách tělesné výchovy, proto jsou tyto děti i častým předmětem šikany. Jak s dítětem s dyspraxií pracovat: rozvíjet zcela běžné aktivity (cvičení, turistika, jízda na kole), nacvičovat chůzi, běh či skok, zajistit pravidelný pohyb. V případě vážných potíží je účinná fyzioterapie.

porucha učení ; porucha motoriky ; tělesná výchova ; pohyb ; pohybový rozvoj ; šikanování ; interpersonální distance ; chůze ; běh

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/466079>

3.

Falešné argumentační strategie jako prostředek verbální agrese =
Argumentative fallacies as means of verbal aggression / Jindřiška Svobodová
-- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 68, č. 1 (2017/2018), s. 1-6.

Autorka se zabývá otázkou veřejné (především mediální) komunikace politického charakteru. Tato problematika je také obsahem učebnic češtiny pro střední školy, kde se žáci učí, jak argumentovat a diskutovat ve veřejném prostoru. Jádrem politické argumentace je však v současné době užití falešných argumentačních strategií zaměřených spíše na osobnostní rysy komunikačního partnera spojené s projevy nezdvořilosti a verbální agrese. Proto autorka v článku předkládá autentické projevy našich politiků a ukazuje příklady argumentačně nevhodně vystavěných dialogických výměn, na nichž lze ilustrativně ukázat, že poškozující komunikace nemůže vést k dosažení pozitivních výsledků.

střední škola ; výuka ; obsah výuky ; komunikační výchova ; verbální komunikace ; agrese ; politická výchova ; mediální výchova ; politické chování ; učebnice ; argumentace ; diskuse ; projev ; chování skupiny ; argumentační analýza ; strategie

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465637>

4.

Hraní s kuličkami – úkol pro velké fyziky : (Vzpomínka na Christiana Huygense) / František Jáchim -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 4

In: Rozhledy matematicko-fyzikální : časopis pro zájemce o matematiku, fyziku a informatiku -- ISSN 0035-9343 -- Roč. 92, č. 3 (2017), s. 11-20.

Príspevek je venován středovému rázu dokonale pružných těles, takových, která se při rázu ani v nejmenším nedeformují, připomíná pravidla o rázu těles francouzského filozofa a matematika René Descartesa, fyzika a astronoma Christiana Huygense a uvádí i ostatní významnější výsledky Huygensovy práce. Rovněž jsou zmíněna tvrzení českého fyzika Marka Marciho a nakonec je problém stručně analyzován na úrovni znalostí středoškolské fyziky.

hra ; fyzika ; výklad ; výuka ; obsah výuky ; analýza ; střední škola ; znalost ; Huygens, Christiaan, ; Descartes, René, ; Marek z Kronlandu, Marci Jan, ; Huygens, Christiaan, ; tvrzení ; mechanika

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465423>

5.

Inspirace z českého lékopisu pro praktickou výuku chemie na střední škole = Inspiration by the Czech pharmacopoeia for practical chemistry education at high schools / Helena Mašláňová, Marta Klečková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Biologie, chemie, zeměpis : časopis pro výuku přírodovědných předmětů na základních a středních školách -- ISSN 1210-3349 -- Roč. 26, č. 4 (2017), s. 18-25.

Český lékopis, závazná farmaceutická norma, popisuje vlastnosti všech léčivých a pomocných látek a způsoby jejich experimentálního ověřování. Jedna z jeho starších verzí (z r. 1997) je volně dostupná na internetu a může být využita pro experimenty v praktické výuce chemie na středních školách. Článek přináší několik ukázek experimentů, které mohou být inspirací pro učitele pátrajícího po nových pokusech. U každého je uvedena formulace experimentálního úkolu, délka trvání jeho realizace, náročnost provedení pro žáky, upozornění z hlediska bezpečnosti práce a krátký teoretický úvod pro učitele.

chemie ; experiment ; laboratorní pokus ; laboratorní práce ; střední škola ; léčiva

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465755>

6.

Koncerty pro žáky a studenty - inspirace / Jaroslava Dunovská -- cze

In: Hudební výchova : časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní -- ISSN 1210-3683 -- Roč. 25, č. 2 (2017), s. 20-21.

Autorka článku se zasazuje o systematické a pravidelné zařazování koncertů již od mladšího školního věku. Pravidelnou účastí na koncertech je v žácích rozvíjeno soustředění, vnímání, prožívání hudby, uvědomění si emocí, umění sdílet společné zážitky; žáci si zároveň rozšiřují vědomosti získané v hodinách hudební výchovy. Jako příklad je v článku uveden program úspěšného koncertu z minulého roku, jež pro žáky osmiletých a čtyřletých gymnázií uspořádal Czech Philharmonic Jazz Band. Článek uvádí odkaz na webové stránky s informacemi o tomto koncertě včetně foto- a videodokumentace a hodnocení žáků, kteří se koncertu účastnili.

gymnázium ; mladší školní věk ; koncentrace ; vnímání ; hudba ; hudební výchova ; citový vývoj ; emoce ; znalost ; informace ; fotografie ; videozáznam ; dokumentace ; webová stránka ; Czech Philharmonic Jazz Band ; koncert ; 2016

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465264>

7.

Lidská paměť / Karel Zeman -- cze

In: Universitas : revue Masarykovy univerzity v Brně -- ISSN 1211-3387 -- Roč. 50, č. 1 (mimořádné číslo) (2017), s. 29-35.

Paměť spoluvytváří podstatu lidského tělesného i duševního života. Autor se v článku zamýšlí nad tajemstvím lidské paměti z hlediska jejího studia v minulosti i současnosti, protože podstatou paměti je obecná vlastnost centrálního nervového systému uchovávat současné informace a vybavovat si minulé

prožitky duševní i tělesné. Paměť je dnes chápána jako složitý modulární nervový systém lidského mozku schopný vnímat a uchovávat také informace zrakové, čichové, emoční, mechanické a další, s nimiž se lidská bytost setkává. Paměť je také základním a obecným předpokladem učení, osvojování si dovedností, vědomostí, zákonitostí chování. Ze všech těchto hledisek autor lidskou paměť zkoumá.

paměť ; poznání ; poznávací schopnost ; psychika ; mozek ; učení ; vnímání ; emocionalita ; vizuální vnímání ; duševní zdraví ; behaviorismus ; historické hledisko ; současnost ; centrální nervová soustava

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465583>

8.

Marie Terezie a výuka češtiny = Maria Theresa and Teaching Czech / Jiří Hasil -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 68, č. 2 (2017/2018), s. 57-62.

Autor přináší některá všeobecně známá i méně známá fakta ze života císařovny Marie Terezie a v této souvislosti uvádí i některé historické události formující výuku českého jazyka, k nimž došlo v době vlády její i jejího syna Josefa II. Učitelé českého jazyka a literatury mohou využít těchto faktů ve výuce. Reforma základního školství - od roku 1774 povinná školní docházka, založení vysokoškolských institucí s výukou češtiny jako studijního oboru i vědeckého bádání, propagace české kultury. Tereziánské a josefínské reformy se staly jednou z klíčových podmínek pro vznik českého národního obrození. V článku jsou jmenováni také další reformátoři, šlechtici i učitelé, kteří se zasloužili o rozvoj školství v 18. století.

školství ; základní školství ; vysoké školství ; reforma ; školská politika ; systém výchovy a vzdělávání ; historické hledisko ; historický typ školy ; dějiny školství ; povinná školní docházka ; přístupnost vzdělání ; Marie Terezie, ; Marie Terezie, ; Rakousko-Uhersko ; století 18

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465670>

9.

Od pomoci bližnímu k tradičnímu povolání : raně novověké porodní báby na cestě k profesionalizaci / Hana Jadrná Matějková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Dějiny a současnost : kulturně historická revue -- ISSN 0418-5129 -- Roč. 39, č. 10 (2017), s. 10-13.

Autorka v článku sleduje cestu tradičních pomocnic u porodů, porodních bab, od jejich monopolu na poli porodnictví k podřízenosti autoritě lékařů, a zaměřuje se na období raného novověku. Během této doby je možné hovořit o čtyřech fázích v rámci procesu profesionalizace porodních bab. První fází byla solidární pomoc v rámci ženského společenství. Dalším krokem bylo zavedení přísah, kdy města již systematicky zaměstnávala pomocnice při porodu a zároveň stanovovala etiku porodních bab. V 17. století - ve třetí fázi - si lékaři postupně vyhrazují právo na kontrolu vzdělávání porodních bab. V 18. století - 4. fáze - se zásadně mění systém vzdělávání pomocnic u porodu, které začali lékaři vzdělávat nejen po stránce teoretické, ale i praktické. Historii porodnictví je věnováno celé číslo časopisu.

narození ; historické hledisko ; dějiny novověku ; lékař ; vzdělávání ; pomoc ; profese ; porodnictví ; porodní asistence ; profesionalizace

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465702>

10.

The End of Academic Freedom in the Era of Neoliberalism? / Kateřina Lojdová -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace : vědecký časopis České pedagogické společnosti -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 26, č. 4 (2016), s. 605-630.

Článek se v perspektivě kritické pedagogiky zaměřuje na možné konflikty neoliberalismu s akademickou svobodou, jakožto hlavní součástí akademického ducha na univerzitách. První část přibližuje kritickou pedagogiku, její kořeny a současnou podobu. Druhá část se věnuje neoliberální proměně výzkumu a výuky na univerzitách na příkladu pedagogických fakult.

vysoká škola ; vysokoškolské studium ; univerzita ; vzdělávání učitelů ; pedagogická fakulta ; akademická svoboda ; výuka ; výzkum ; pedagogika ; kritická teorie ; konflikt ; neoliberalismus

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465733>

11.

Trends in Educational Fluidity after the Fall of Socialism in the Czech Republic / Tomáš Katrňák, Natalie Simonová -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Orbis scholae -- ISSN 1802-4637 -- Roč. 10, č. 3 (2016), s. 49-69.

Cílem práce je identifikovat trendy ve vzdělávání po pádu socialismu v roce 1989 v České republice. Údaje jsou založeny na 27 výběrových šetřeních prováděných od roku 1990 do roku 2009. Trendy jsou analyzovány na základě sociální diferenciací a rovnosti možností. Vliv socioekonomického původu na vzdělávání respondenta roste až do roku 2005. Tato tendence je vysvětlena pomalým nárůstem počtu míst na vysokých školách po roce 1989.

system výchovy a vzdělávání ; školská politika ; sociální působení ; socioekonomický status ; sociální původ ; rovnost možností ; sociálně znevýhodněný ; sociální nerovnost ; politika ; socialismus ; demokracie ; výzkum ; vysoká škola ; počet studentů ; směr ; historické hledisko ; Česká republika ; změna ; politický systém ; 1990-2009

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465646>

12.

Typológia antisociálneho správania : špecifiká prejavov adolescentných chlapcov a dievčat vo vzťahu k rizikovému sexuálnemu správaniu / Lenka Selecká, Ivana Václavíková, Marek Blatný, Michal Hrdlička -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Česká a slovenská psychiatrie : časopis České psychiatrické společnosti ČLS JEP a Psychiatrickej spoločnosti SLS -- ISSN 1212-0383 -- Roč. 113, č. 6 (prosinec) (2017), s. 214-223.

Cílem výzkumu bylo vytvořit separátní typologie adolescentních chlapců a děvčat z hlediska vztahu antisociálního chování, užívání drog a rizikového sexuálního chování. Prostřednictvím shlukové analýzy byly identifikovány čtyři typy adolescentních chlapců (1. bezproblémové chování, 2. mírné problémy s chováním, 3. mírné problémy s chováním spojené se zneužíváním drog a jejich důsledky a 4. antisociální chování) a tři typy adolescentních děvčat. Validace poukázala na pozitivní vztah mezi antisociálním (cigarety, alkohol, marihuana a tvrdé drogy) a sexuálním chováním. Detailně jsou popsány všechny typy adolescentů. Výsledky však potvrzují nutnost odděleného zkoumání chlapců a děvčat.

adolescent ; chlapec ; dívka ; pohlavní rozdíl ; protispolečenské chování ; závislost ; drogy ; sexuální chování ; typologie ; výzkum

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/466003>

13.

Učitelé se shánějí špatně : ani 5000 korun na ubytování už neláká / Radmil Švancar -- cze

In: Učitelské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 -- Roč. 120, č. 36-37 (2017), s. 20-21.

Nedostatek učitelů trápí většinu základních škol. Řada dětí odchází na víceletá gymnázia, zbylé třídy se slučují a výuka v nich je velmi náročná. Se zavedením inkluze narůstá počet žáků se speciálními potřebami a s tím související vyšší požadavky na personální obsazení (asistent pedagoga, speciální pedagog). Svě zkušenosti líčí ředitelka základní školy v Praze 9. Poukazuje na nutnost dalšího vzdělávání učitelů i nevyhovující dopolední termíny kurzů.

základní škola ; inkluzivní vzdělávání ; vyučující personál ; učitel ; žák ; speciální vzdělávací potřeby ; asistent ; speciální pedagog ; další vzdělávání učitelů ; kurs ; Česká republika ; asistent pedagoga

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465132>

14.

Wartime Physical Education and Military Preparation of Youths 1915-1918

/ Karel Řeháček -- eng

In: Czech-Polish historical and pedagogical journal : journal of the Faculty of Education of Masaryk University Brno -- ISSN 1803-6546 -- Roč. 8, č. 2 (2016), s. 44-49.

Po vypuknutí první světové války na podzim 1914 byla pro starší školní mládež zavedena tzv. válečná tělesná výchova, která byla později nahrazena válečnou přípravou mládeže, jejímž cílem byla zejména praktická příprava na vojenskou službu. Tato příprava byla povinná pro zdravou mládež 16 let a pro fyzicky zdatné chlapce ve věku 14-15 let . Přestože nemohla nijak výrazně ovlivnit průběh a výsledky války, lze na ní shledat pozitiva: vedla mládež k povinnosti, řádu a odpovědnosti.

tělesná výchova ; chlapec ; starší školní věk ; střední škola ; cíl výchovy ; tělesná zdatnost ; válka ; historické hledisko ; první světová válka ; věk 16

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465700>

15.

Zipyho kamarádi / Markéta Čermáková, Jan Žufníček -- cze

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky -- ISSN 2336-3436 -- Roč. 4, č. 6 (2017), s. 38-41.

Děti stále častěji trpí různými psychosomatickými obtížemi a nedovedou si vytvořit zdravé sociální vazby, což vede k výskytu rizikového chování a psychických problémů v dospělosti. Nejefektivnější cestou ke zlepšení situace bývá prevence, tedy péče o duševní zdraví a jeho podpora. Jedním z nástrojů sociální a emocionální výchovy je metodika Zipyho kamarádi a na ni navazující Jablíkovi kamarádi. Jedná se o licencovanou metodiku, která proškolenému pedagogovi poskytuje pevnou strukturu práce s dětmi ve věku 5-7 let (u Jablíka 7-9 let), při níž se děti učí tzv. copingové strategie a rozvíjejí se jejich sociální dovednosti. Program byl realizován i pro skupinu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

dítě ; psychosomatika ; psychický vývoj ; duševní zdraví ; sociální působení ;
emoce ; citová výchova ; citový vývoj ; sociální výchova ; interpersonální
vztahy ; zvládnání ; výchova dítěte ; metodika ; strategie učení ; sociální prevence
; speciální vzdělávací potřeby ; hra ; coping ; věk 5-7 ; věk 7-9

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/465548>